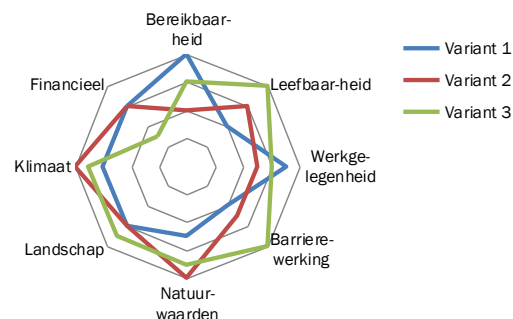

Maatschappelijke Kosten-batenanalyses

De maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) wordt steeds vaker toegepast in de besluitvorming in Nederland. In een MKBA worden alle maatschappelijke effecten van een project in kaart gebracht en vergeleken met de kosten van het project. Het gaat dan om effecten voor initiatiefnemers, gebruikers, omwonenden en andere belanghebbenden, maar ook om de bredere effecten op de leefbaarheid, economie, bereikbaarheid, landschap, natuur en milieu. Alle effecten worden in euro's uitgedrukt, zodat een integraal overzicht van de maatschappelijke merites van een project ontstaat. Dit helpt bestuurders bij het maken van keuzes en kan discussies over nut en noodzaak structureren. Een voorwaarde hiervoor is een goed door-dachte presentatie van resultaten en communicatie met de omgeving.

	Variant 1	Variant 2	Variant 3
Financieel	Red bar	Red bar	Red bar
Bereikbaarheid	Blue bar	Blue bar	Blue bar
Externe effecten	Red bar	Red bar	Red bar
Indirecte effecten	Blue bar	Blue bar	Blue bar
Totaal			
Rangorde saldo	2	3	1

Decisio en MKBA's

Decisio is een van de toonaangevende opstellers van MKBA's in Nederland. Onze aanpak kenmerkt zich door inhoudelijke kwaliteit, flexibiliteit in inzet, aandacht voor innovatieve presentaties en een goed gevoel voor verhoudingen in besluitvormingsprocessen.

Wat doen wij op dit gebied?

- Opstellen van MKBA's
- Toetsing van MKBA's
- Procesaanpak
- Innovatieve presentatie van resultaten
- Methodiekontwikkeling
- Cursussen en lezingen

Meer informatie

Niels Hoefsloot

Menno de Pater

Decisio Economisch onderzoek en advies

Valkenburgerstraat 212

1011 ND Amsterdam

T: 020-6700562

E: n.hoefsloot@decisio.nl / m.depater@decisio.nl

I: www.decisio.nl

MKBA verplicht bij projecten rijksoverheid

De rijksoverheid heeft een leidraad voor kosten-batenanalyses opgesteld onder de naam 'Algemene Leidraad MKBA'. Naast deze algemene leidraad die in principe kan worden gebruikt op alle beleids-terreinen, zijn er ook aparte werkwijzers voor specifieke projecten. De bekendste is het Kader MKBA bij MIRT-verkenningen, dat verplicht gevolgd dient te worden bij projecten in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (MIRT) van het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Maar ook op andere beleidsvelden bestaan specifieke werkwijzers.

Toepassing van MKBA's wordt steeds breder

Steeds meer partijen zien het nut van MKBA's. Naast het rijk maken ook provincies en gemeenten steeds vaker gebruik van MKBA's. Bijvoorbeeld bij infrastructuurprojecten of gebiedsontwikkelingen, maar ook als het gaat om investeringen in cultuur, recreatie of zorg. Hoewel de term kosten-batenanalyse een financiële afweging impliceert, is de maatschappelijke kosten-batenanalyse nadrukkelijk meer dan dat. Naast de financiële waarden worden juist ook alle andere maatschappelijke effecten in kaart gebracht

Decisio MKBA-aanpak

Een MKBA is nooit een doel op zich en vervangt op geen enkele manier de besluitvorming. Maar de MKBA kan zeer bruikbaar zijn in het objectiveren van veronderstelde effecten en daarmee de kwaliteit van de publieke discussie verbeteren. Het is dan wel zaak goed in de gaten te houden en goed te communiceren over wat der MKBA doet, en vooral ook niet doet en kan. Onze filosofie is ook dat een MKBA niet zo zeer een *rekentool* is maar een zeer bruikbaar discussiemiddel in de besluitvorming. Doordat de MKBA dwingt tot kritisch nadenken over wat nu echt maatschappelijke effecten zijn en hoe je deze kunt wegeven kan er veel 'ruis' uit politieke discussies worden gehaald. En dan is het lang niet altijd nodig een uitgebreide cijfermatige MKBA-studie te verrichten. Dit is ook een van de redenen dat Decisio de procestool 'Wikken en Wegen' met een aantal partners heeft ontwikkeld.

We adviseren u graag over de vorm, diepgang en het proces van een analyse van maatschappelijke effecten die aansluit bij uw beleidsdoelen en de bestuurlijke context van de afweging.

Waarom een (vorm van) MKBA?

Een MKBA kan voor verschillende doeleinden worden gebruikt:

1. **Integrale afweging van effecten.** Alle relevante voor- en nadelen van een maatregel worden zo goed mogelijk gekwantificeerd en vervolgens in geld uitgedrukt. Effecten die niet in geld uit te drukken zijn, blijven buiten het financiële rendementscijfer maar worden wel zoveel mogelijk kwalitatief gewogen en beschreven.
2. **Aandacht voor de verdeling van kosten en baten.** Infrastructuur- en gebiedsontwikkelingsprojecten leiden vaak tot hinder voor omwonenden, terwijl de voordelen in eerste instantie aan de gebruikers toe vallen. Verder is het van belang of de effecten voor de regio of vooral landelijk zijn.

3. **Vergelijken van projectalternatieven.** De kosten-batenanalyse is bij uitstek geschikt om verschillende projectalternatieven systematisch naast elkaar te zetten waardoor de plus en minpunten van verschillende oplossingsrichtingen duidelijk naar voren komen.
4. **In kaart brengen van onzekerheden en risico's.** In een MKBA wordt op verschillende manieren met economische onzekerheden en risico's rekening gehouden. De MKBA moet een beleidsbeslissing ondersteunen die gebaseerd zal zijn op een 'calculated risk'.

De kosten-batenanalyse kan een bijdrage leveren aan de *doeltreffendheid* van beleid en bestuurlijke afwegingen kunnen transparant worden gemaakt. De wijze waarop het proces bij de uitvoering van een MKBA wordt vormgegeven kan daarnaast bijdragen aan een grote mate van consensus en draagvlak bij alle belanghebbenden van een project.

Het optimaliseren van investeringsvarianten

Met behulp van een MKBA kunnen verschillende oplossingsvarianten bij knelpunten worden geanalyseerd. Hierbij kan worden gedacht aan:

- Volledig andere oplossingen of zelfs 'niets doen'
- Alternatieve technieken (renovatie in plaats van sloop / nieuwbouw, gebruik andere materialen)
- Ander tijdpad of fasering, adaptief plannen

In een iteratief proces leent de kosten-batenanalyse zich voor het uitfilteren van en zo mogelijk vervangen van onrendabele deelinvesteringen. Daarmee kunnen MKBA's ook een bijdrage leveren aan de *doelmatigheid* van beleid.

Het prioriteren van projecten

Het is ook mogelijk met MKBA's verschillende projecten of maatregelen *met elkaar* te vergelijken.

Omschrijving	B/K	Categorie
Fly over	2,9	Hoge Prioriteit
Toeritdosering	2	Hoge Prioriteit
Herijking onderhoud	1,8	Hoge Prioriteit
Drips	1,3	Hoge Prioriteit
Spitsmijden	1,2	Nader af te wegen
Opstelstrook	1,2	Nader af te wegen
Geluidscherm	1	Nader af te wegen
Homogenisering	1	Nader af te wegen
Ringweg	1	Nader af te wegen
Geluidscherm	0,9	Nader af te wegen
Drips	0,9	Nader af te wegen
Ringweg	0,8	Nader af te wegen
Signalering Prov weg	0,7	Lage prioriteit
Nieuwe verbinding	0,7	Lage prioriteit
Signalering Prov weg	0,5	Lage prioriteit
Nieuw asfalt	0,5	Lage prioriteit
Opstelstrook	0,5	Lage prioriteit

Bijvoorbeeld bij infrastructurele programma's. Maatregelen met hoge maatschappelijke waarden kunnen als prioriteit in investerings- en uitvoeringsprogramma's worden opgenomen.

De MKBA als proceskatalysator bij publieke en particuliere initiatieven

Een aandachtspunt bij veel maatregelen is de weerslag op partijen in de (directe) omgeving. Sommigen ondervinden hinder, anderen hebben een (financieel) belang. Door in een vroeg stadium regionale en lokale betrokkenen te laten participeren, kan niet alleen gebruik worden gemaakt van regionale en lokale kennis, maar wordt ook de creativiteit in de regio om de kosten-batenverhouding te optimaliseren gestimuleerd. Lokale en regionale partijen weten goed hoe een koppeling met andere initiatieven kan worden gerealiseerd of een uitgekende fasering die in de pas loopt met regionale ontwikkelingen.

Heeft u belangstelling voor de toepassing van MKBA's in besluitvormingsprocessen of wilt over dit onderwerp meer informatie, neem dan contact op met Decisio (Niels Hoefsloot) (020-6700562 of info@decisio.nl).

Decisio is partner van de website www.MKBA-informatie.nl

Referenties

Verkeer en vervoer (weg, spoor, water, lucht)

- *MKBA A58*. In opdracht van InnovA58, in samenwerking met Infram, Movares en Goudappel Coffeng.
- *MKBA Ruit Eindhoven*. In opdracht van de Provincie Noord-Brabant, in samenwerking met Arcadis.
- *MKBA Ring Utrecht*. In opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu.
- *Actualisatie quick scan MKBA Schiphol*, in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu.
- *Verkenning maatschappelijke effecten N207*. In opdracht van de Provincie Zuid-Holland.
- *Quick scan inschatting kosten en baten A58 Eindhoven-Tilburg*. In opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu.
- *Quick scan MKBA Rondweg Hoogkerk*. In opdracht van de gemeente Groningen.
- *Second opinion MKBA regionale effecten Programma Hoogfrequent Spoor*. In opdracht van de gemeente Vught.
- *MKBA en business case Zwolle – Enschede*. In opdracht van de provincie Gelderland in samenwerking met Goudappel Coffeng.
- *Kosten-Batenanalyse ZuidasDok*. In opdracht van projectorganisatie ZuidasDok.
- *Economische impact en globale MKBA bereikbaarheidsmaatregelen LAB071*. In opdracht van de gemeente Leiden, in samenwerking met Goudappel Coffeng.
- *MKBA voor het MIRT onderzoek Noordkant Amsterdam*. In opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Provincie Noord-Holland en Stadsregio Amsterdam, in samenwerking met Syconomy.
- *Business case en MKBA bediening sluizen*. In opdracht van Rijkswaterstaat Utrecht, in samenwerking met Advin.
- *Maatschappelijke kosten en baten N34, analyse van de effecten van maatregelpakketten en bouwstenen op verschillende geografische schaalniveaus*. In opdracht van provincie Overijssel, in samenwerking met Goudappel Coffeng.
- *Maatschappelijke Kosten-batenanalyse A58 St. Annabosch - Galder*. In opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Directoraat-Generaal Mobiliteit (DGMO), in samenwerking met 4Cast en Witteveen+Bos.
- *MKBA Rotterdamsebaan, actualisering en aanvulling op de MKBA Trekvliettracé*. In opdracht van de gemeente Den Haag, in samenwerking met Oranjewoud.
- *MKBA van de verrailing van de Zuid-Tangent*. In opdracht van de provincie Noord-Holland, in samenwerking met Goudappel Coffeng.
- *MKBA sluisbediening op afstand*. In opdracht van Rijkswaterstaat Utrecht, in samenwerking met Advin.
- *MKBA Fietsroute Cuijk – Nijmegen*. In opdracht van de Stadsregio Arnhem-Nijmegen.
- *Opstellen werkplan MKBA Kaderrichtlijn Water*. In opdracht van RWS Waterdienst, in samenwerking met Oranjewoud.
- *Opstellen MKBA Effectenmatrix Deltaprogramma's*. In opdracht van RWS Waterdienst, in samenwerking met Oranjewoud.
- *Afwegingskader strategieën ten behoeve van droogteproblematiek in de provincie Overijssel*. In opdracht van de provincie Overijssel, in samenwerking met Tauw.

- *MKBA van de nieuwe spoorlijn Breda-Utrecht*. In opdracht van het ministerie van Verkeer en Waterstaat, beleidsdirectoraat Mobiliteit.
- *KKBA voor de Nationale Databank Openbaar vervoergegevens (NDOV)*. In opdracht van het ministerie van Verkeer en Waterstaat, beleidsdirectoraat Mobiliteit.
- *Update MKBA N205-N206*. In opdracht van de provincie Noord-Holland.
- *Kengetallenkosten-batenanalyse (KKBA) voor het geheel of gedeeltelijk afsluiten van tunnels in Noord- en Zuid-Holland*. In opdracht van Rijkswaterstaat Dienst Verkeer en Scheepvaart.
- *Leidraad kengetallenkosten-batenanalyse (KKBA) voor de Nationale Databank Openbaar Vervoergegevens (NDOV) en informatiezuilen op NS-stations*. In opdracht van het ministerie van Verkeer en Waterstaat.
- *Maatschappelijke kosten-batenanalyse N33*. In opdracht van Rijkswaterstaat Noord-Nederland, in samenwerking met Movares.
- *Maatschappelijke kosten-batenanalyse implementatie ERTMS*. In opdracht van het ministerie van Verkeer en Waterstaat, beleidsdirectoraat Mobiliteit, in samenwerking met SYSTRA.
- *Kengetallen kosten-batenanalyse (KKBA) N35*. In opdracht van de provincie Overijssel, in samenwerking met Tauw.
- *Uitvoeren van de KKBA eerste fase MER A27 Lunetten – Hooipolder*. In opdracht van Rijkswaterstaat Dienst Noord-Brabant.
- *MKBA van de Ongestoorde Logistieke Verbinding (OLV) in het kader van Amsterdam Connecting Trade (ACT)*. In opdracht van de provincie Noord-Holland, in samenwerking met Goudappel Coffeng, Buck consultants, Tauw, ATOS consulting en Stratagem.
- *MKBA naar de haalbaarheid van De Duurzame Weg in Rotterdam*. In opdracht van ROM Rijnmond, dS+V en Rijkswaterstaat-IPL.
- *MKBA voor een vijftal N-wegen in de provincie Gelderland*. In opdracht van de provincie Gelderland.
- *Maatschappelijke kosten-batenanalyse Anders Betalen voor Mobiliteit in de Noordvleugel*. In opdracht van het Platform Bereikbaarheid Noordvleugel.
- *Maatschappelijke kosten-batenanalyses tol- / versnellingsprojecten*. In opdracht van AbvM (Anders Betalen voor Mobiliteit), ministerie van Verkeer en Waterstaat.
- *KBA Parallelstructuur A12 Knooppunt Gouwe*. In opdracht van de provincie Zuid-Holland. In samenwerking met Bureau Goudappel Coffeng.
- *Quick Scan MKBA ZSM-maatregelen A1-A6*. In opdracht van Rijkswaterstaat Noord-Holland.
- *Berekening directe economische effecten investeringen Ring Utrecht*. In opdracht van Rijkswaterstaat Utrecht.
- *Maatschappelijke kosten-batenanalyse voor de ontsluiting van Den Haag via het Trekvliesstracé*. In opdracht van het stadsgewest Haaglanden.
- *Maatschappelijke kosten-batenanalyse planstudie Schiphol-Almere (A6-A9)*. In opdracht van Rijkswaterstaat Noord-Holland.
- *Quick Scan economische effecten Noord-Zuidlijn*. In opdracht van de Bestuursdienst gemeente Amsterdam.
- *Begeleiding scenarioanalyse bij de Trajectnota/MER voor de omlegging van de A9 bij Badhoevedorp*. In opdracht van Rijkswaterstaat Noord-Holland.
- *Quick Scan MKBA Marathonweg*. In opdracht van de gemeente Vlaardingen.

- *Maatschappelijke kosten-batenanalyse oostelijke rondweg Eindhoven (BOSE)*. In opdracht van Stadsregio Eindhoven (SRE).
- *Verkenning Staande Mastroute Leeuwarden 'Om de Oost'*. In opdracht van de provincie Fryslân, in samenwerking met Oranjewoud.
- *Maatschappelijke kosten-batenanalyse van en advisering rond de regionale IJmeerverbinding*. In opdracht van het Regionaal Orgaan Amsterdam.
- *Maatschappelijke kosten-batenanalyse Sluis Eefde*. In opdracht van Rijkswaterstaat Oost-Nederland.
- *Second opinion kosten-batenanalyse Ramspolbrug*. In opdracht van de provincie Flevoland.
- *Kosten-batenanalyse Wilhelminakanaal*. In opdracht van Rijkswaterstaat Noord-Brabant.
- *Actualisering effectenoverzicht en -waardering Zuid-Willemsvaart*. In opdracht van Rijkswaterstaat Noord-Brabant.
- *Kosten-batenanalyse voor de bereikbaarheid van Zuidoost-Brabant over water (BERZOB)*. In opdracht van Rijkswaterstaat Noord-Brabant.
- *Kosten-batenanalyse van drie vaarwegprojecten*. OEEI-KBA voor verschillende investeringspakketten. In opdracht van Adviesdienst Verkeer en Vervoer.
- *Kosten-batenanalyse opwaardering Zuidelijke Maasroute*. In opdracht van Rijkswaterstaat Directie Limburg.
- *Quick scan MKBA ontwikkeling Schiphol tot 2020*. In het kader van de zgn. Alderstafel. In opdracht van het Directoraat Generaal luchtvaart en Maritieme zaken van het ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Gebiedsontwikkeling en overige MKBA's

- *MKBA Windmolenparken op zee binnen de 12-mijlszone*. In opdracht van het ministerie van Economische Zaken, in samenwerking met Witteveen+Bos.
- *Onderzoek naar de toepassing van maatschappelijke kosten-batenanalyses (MKBA) bij fietsmaatregelen*. In opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu.
- *MKBA Gebiedsontwikkeling Stadionpark Rotterdam*. In opdracht van de gemeente Rotterdam (OBR), in samenwerking met Syconomy, Witteveen+Bos en Sport2B.
- *Deelonderzoeken MKBA Afsluitdijk*. In opdracht van Rijkswaterstaat IJsselmeergebied.
- *MIRT verkenning van Greenport tot Mainport –procesmanagement en MKBA*. In opdracht van de provincie Noord-Holland, in samenwerking met Tauw, Goudappel Coffeng en Nieuwe Gracht.
- *MKBA Internationaal Cultuurforum Spui: culturele impuls & economische effecten*. In opdracht van de gemeente Den Haag (DSO/OCW).
- *Maatschappelijke kosteneffectiviteitsstudie (MKEA) windenergiegebieden in de Noordzee*. In opdracht van Rijkswaterstaat Waterdienst.
- *MKBA versterking Kildijk Dordrecht*. In opdracht van Hollandse Delta.
- *MKBA Afsluitdijk naar vier visies uit de marktconsultatie*. In opdracht van Rijkswaterstaat IJsselmeergebied.
- *MKBA Bio Science Park*. In opdracht van de gemeente Leiden.
- *MKBA Waterdunen*. In opdracht van het ministerie van VROM.
- *MKBA Nederlands Centrum voor Biodiversiteit*. In opdracht van het Nederlands Centrum voor Biodiversiteit.

- *Maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) Verbetering IJsseldijk Gouda*. In opdracht van Hoogheemraadschap Rijnland.
- *MKBA Dijkversterking Steurgat – Bergsche Maas*. In opdracht van Waterschap Rivierenland, in samenwerking met Oranjewoud.

Methodiekontwikkeling en cursussen

- *Cursus MKBA*. Cursus met open inschrijving, aangeboden via MKBA-informatie. Samenwerking tussen Decisio, TwynstraGudde, Ecorys en Niek Mouter.
- *Een verkenning naar indirecte effecten in maatschappelijke kosten-batenanalyses, theorie en praktijk*. In opdracht van Rijkswaterstaat.
- *Cursus MKBA en de fiets*. In opdracht van de Fietsersbond.
- *Workshop MKBA Fiches*. In opdracht van het ministerie I&M.
- *Cursus OEI bij MIRT-verkenningen*. In opdracht van Rijkswaterstaat Dienst Verkeer en Scheepvaart, in samenwerking met Ois4.
- *Cursus Kosten-BatenAnalyse*. In opdracht van het ministerie I&M.
- *Cursus Economische Evaluatiemethoden, in opdracht van Deltares*.
- *Opstellen van vuistregels ten behoeve van de implementatie van de effecten van ABvM in maatschappelijke kosten-batenanalyses*. In opdracht van het Ministerie van Verkeer & Waterstaat, directoraat-generaal Mobiliteit, in samenwerking met RebelGroup.
- *Opdrachtoomschrijvingen OEI bij MIT*. In opdracht van de Adviesdienst Verkeer en Vervoer.
- *Toets economische effecten Zuidas*. Methodiekontwikkeling voor kosten-batenanalyse van Nieuwe Sleutelprojecten (OEEI-kader). In opdracht van het ministerie van Economische Zaken, in samenwerking met TNO INRO.